

ESTA PALGAUURINGU KOKKUVÕTE

SISSEJUHATUS

Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon on vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks on sotsiaaltööd tegevate ja seda väärtustavate inimeste ning sotsiaaltöö valdkonnas tegutsevate mittetulundusühingute ühendamine sotsiaalse heaolu, sotsiaaltöö ja sotsiaaltöö kultuuri edendamiseks ning sotsiaalpoliitika kujundamiseks; ühenduse liikmete kutsealaste huvide esindamine ja kaitse.

ESTA liikmete kutsealaste huvide kaitsmise tõhustamiseks moodustas ESTA volikogu 2008. aasta sügisel töö- ja palgatingimuste komisjoni. Vabatahtlikkuse alusel kokku tulnud komisjon sai kirju nagu meie liikmeskondki – esindajaid on omavalitsustest ja hoolekandeametitest, haiglast ja asenduskodust, sotsiaalkeskusest ja erialakoolist. Esindatud on töövõtjad ja tööandjad, riigiasutused, erasektor ja mittetulundusühingud.

Komisjoni tegevuskavas seati esmaseks ülesandeks kaardistada maakondade lõikes praegused sotsiaalala töötajate töö- ja palgatingimused ning tutvuda võimalike sotsiaaldialoogi partneritega. Eeldatavasti võiksid nendeks üleriigilisel tasemel olla omavalitsuste ühendused, mis osalevad sotsiaalpartneritena ka Euroopa Liidu institutsioonides.

Kaugemas perspektiivis loodab komisjon välja töötada sotsiaalala soovitusliku palgasüsteemi, milles palgamäärad vastavad ametikoha nõuetele ja töötajate kvalifikatsioonile (siin võiks eeskujuna võtta õpetajatest) ning leida partnerid lepingute sõlmimiseks.

2009. aasta alguses oli plaanis viia läbi küsitlus kogu vabariigi sotsiaalvaldkonna töötajate töö- ja palgatingimuste kaardistamiseks. Kuna kevadeks puudusid rahalised vahendid laiaulatusliku uuringu läbiviimiseks, siis tehti otsus küsitleda vaid ESTA liikmeid.

Töö- ja palgatingimuste komisjon töötas välja ankeedi, mis koosnes 10 küsimusest:

1. Ees- ja perekonnanimi
2. E-posti aadress ja telefoninumber
3. Haridustase (kõrgharidus, kutsekeskharidus, keskharidus, põhiharidus ja kutseharidus või põhiharidus)
4. Omandatud eriala(d) ja teaduskraad(id)
5. Kutsekvalifikatsioon
6. Asutus
7. Ametikoht
8. Peamised tööülesanded (nimeta kuni 3 ülesannet/tegevust)
9. Kuupalk (kroonides) (igakuine lepingujärgne brutotöötasu)
10. Puhkuse pikkus (päevi kalendriaastas)

Ankeet saadeti välja 5. mail 2009, vastuste saatmise tähtajaks oli 20. mai 2009. Tähtajaks laekus 43 täidetud ankeeti, mida oli järelduste tegemiseks liiga vähe.

Komisjoni liikmed said informatsiooni, et inimesed sooviksid palganumbrite väljaütlemisel pigem anonüümseks jääda. Küsitluse läbiviimine anonüümsena eeldas aga ankeedi vormistamist e-formularina, milleks pudus komisjoni liikmetel pädevus ja aeg väljaõppeks. Siis pakkus oma abi üks tubli ESTA liige ja koostati ankeet, milles võis nime, kontaktandmed ja asutuse ka vastamata jätta. Ankeedi eessõnas kinnitati, et täidetud ankeediga toimetatakse täiesti konfidentsiaalselt; palgaandmeid, nime ja

kontaktandmeid näeb vaid üks inimene - andmete töötleja. Nime, kontaktandmete ja tööandja/asutuse märkimine ankeedis oli nüüd vabatahtlik, kuid siiski soovitatav. Nime ja kontaktandmete lisamine võimaldab vajadusel küsida täpsustavaid küsimusi ja aitab korrastada ESTA liikmete andmebaasi. Tööandja nimetamine annab vajalikku informatsiooni selle kohta, milliste asutuste või organisatsiooniga tuleks palgaläbirääkimisi pidada.

Ankeet saadeti uuesti välja 28. mail 2009 ja tähtjaks anti 05. juuni 2009. Kahe väljakuulutamise tulemusena saadi kokku 82 täidetud ankeeti.

Uuringu läbiviimises osalesid töö- ja palgakomisjoni liikmed Ülle Schmidt, Astrid Ojasoon, Eda Vesik, Heldin-Maris Elmik, Helen Peeker, Maiu Kauber, Mart-Peeter Erss, Priit Sutt, Rünno Lass, Renee Rumm. E-formulari koostas Kadri Koppel. Uuringut juhtis, andmeid töötles ja käesoleva kokkuvõtte koostas Helen Peeker.

TULEMUSED

Vastajate üldiseloostus

Küsitlusele vastas 82 inimest 450-st ESTA liikmest ankeedi väljasaatmise hetkel, so 18,2% liikmete arvust. Peale 2009. aasta suvel toimunud ESTA liikmete nimekirjade korrastamist (ESTA-st välja arvamist liikmemaksude tasumata jätmise tõttu) on ESTA-s 283 liiget, seega vastas küsitlusele 29,0% tänasest ESTA liikmete arvust.

Statistikast tuli siiski välja jätta 5 ankeeti, sh:

1. kokk;
2. personalijuht;
3. üliõpilane;
4. anonüümne, ametikoht nimetamata;
5. anonüümne, ametikoht nimetamata.

Seega oli analüüsi aluseks 77 ankeeti, so 27,2% ESTA liikmete arvust.

Arvesse läinud ankeetidest olid 16 (20,8%) ilma nimeta. Kontaktandmeid ei jätnud 19 (24,7%) vastajat. Asutust/töökohta ei nimetanud 13 (16,9%) vastajat.

Vastanute jaotus *hariduse järgi*:

1. kõrgharidus 70
2. kutsekeskharidus 2 (hooldustöötaja, asutuse juht)
3. keskharidus 4 (sotsiaalosakonna juhataja, sotsiaalnõunik, vanemspetsialist, spetsialist)
4. põhiharidus 1 (sotsiaalhooldaja).

Vastanute jaotus *erialade ja teaduskraadide järgi*:

1. sotsiaaltöö magistrakraad 22
2. erialane kõrgharidus 45 (43 sotsiaaltöö, 1 sotsiaalpedagoogika, 1 koolieelne pedagoogika ja psühholoogia)
3. muu kõrgharidus 4 (ökonomist-organisaator, eesti filoloog, jurist, nimetamata)
4. sotsiaalhooldaja 2
5. muu kutsekeskharidus 1 (veterinaar)
6. eriala puudub 3

Kutsequalifikatsiooni järgi oli jagunemine järgmine:

1. Hoolekandeesutuse juht V 4

2. Sotsiaaltöötaja V	4
3. Sotsiaaltöötaja IV	4
4. Sotsiaaltöötaja III	6
5. Sotsiaalhooldaja I	1
6. Kutsetunnistus puudub	58

Kutsekvalifikatsiooni küsimusele vastates nimetasid 9 inimest (11,7% vastanutest) oma haridustaset või elukutset, aga mitte kutsetunnistusel näidatud kvalifikatsiooni. Kutsetunnistus puudus 58 vastajal (75,3%).

Asutuste järgi oli jagunemine järgmine:

1. linnavalitsus	23
2. vallavalitsus	15
3. riigiasutus	4
4. KOV asutus	15
5. eraõiguslik asutus	7
6. nimetamata	13

Ametikohtade järgi oli jagunemine järgmine:

1. abilinnapea	1
2. osakonna juhataja	15 (sotsiaalosakonna juhataja vallas või linnas, osakonna juhataja asutuses)
3. asutuse juht	8 (KOV asutuse juht, eraõigusliku asutuse juht)
4. sotsiaalnõunik	9 (vallavalitsuses)
5. sotsiaaltöötaja	41 (sotsiaaltöötaja, spetsialist, võlanõustaja, sotsiaalpedagoog, hooldusjuht, kriminaalhooldusametnik)
6. hooldustöötaja	3 (linnavalitsuses, KOV asutuses, eraõiguslikus asutuses)

Puhkuse pikkuse järgi oli jaotus järgmine:

1. üle 35 päeva	33
2. 35 päeva	33
3. 28-34 päeva	11

Ametikohad ja palgad

Tabel 1: **Palkade jagunemine vastavalt ametikohale (kroonides)**

Ametikoht	Min	Max	Keskmine	Mediaan
Abilinnapea	25 000	25 000	25 000	25 000
Osakonna juhataja	10 000	23 800	16 183	18 800
Asutuse juht	9 980	28 000	16 167	13 750
Sotsiaalnõunik	8 800	11 020	10 451	10 740
Sotsiaaltöötaja	6 200	17 900	12 476	13 000
Hooldustöötaja	5 400	8 800	6 733	6 000

Seega oli osakonnajuhatajate *palkade erinevus* 2,4-kordne, asutuse juhtidel 2,8-kordne ja sotsiaaltöötajatel koguni 2,9-kordne. Kuna sotsiaalnõunike ja hooldustöötajate palgad olid üldiselt madalamad, siis nende palkade erinevused väga suured ei olnud.

Osakonna juhatajatest olid keskmiselt kõrgemad palgad peamiselt Tallinna linnaosade valitsuste sotsiaalhoolekande osakondade juhatajatel.

Asutuse juhtide kõrgemad palgad olid Tallinna hoolekandeesutuste juhtidel, madalamad maapiirkondade hooldekodude juhatajatel. Mediaani ümber paiknevad eraõiguslike hooldekodude juhatajate palgad.

Sotsiaalnõunike palkade juures ei täheldatud maakondlikke erinevusi.

Sotsiaaltöötajate kõige madalamad palgad olid Lõuna-Eesti valdade ametnikel, kõige kõrgemad aga Tallinna Linnavalitsuse ametnikel.

Hooldustöötajatest oli kõige madalam palk KOV hooldekodu töötajal, kõige kõrgem palk aga Tallinna linnaosa valitsuse hooldustöötajal. Keskmine palk oli eraõigusliku asutuse hooldustöötajal.

Ametikohad, erialad ja haridus

Tabel 2: **Ametikohtadel töötavate inimeste eriala ja haridustase (vastanute arv)**

Ametikoht	ST mag	ST kõrg	Muu kõrghar.	SH	Kutse-keskhar.	Keskharidus
Abilinnapea	1	-	-	-	-	-
Osakonna juhataja	4	9	1	-	-	1
Asutuse juht	4	3	-	-	1	-
Sotsiaalnõunik	2	6	-	-	-	1
Sotsiaaltöötaja	11	26	2	-	-	2
Hooldustöötaja	-	-	1	2		
KOKKU	22	44	4	2	1	4

ST-sotsiaaltöö, SH-sotsiaalhooldus

Üldiselt võib tõdeda, ESTA liikmetest sotsiaaltöötajad, sotsiaalnõunikud ja sotsiaalvaldkonna juhid on enamuses erialase kõrgharidusega (89,2%), kusjuures 1/3 neist omab ka erialast magistrikraadi.

Vastanutest vaid 9 töötajal (11,7%) ei olnud erialast haridust. 5 vastaja (6,5%) haridust võib pidada oma ametikohal töötamisel ebapiisavaks (sh 1 kutsekeskharidusega asutuse juht, 1 keskharidusega sotsiaalhoolekande osakonna juhataja, 1 keskharidusega sotsiaalnõunik ja 2 keskharidusega KOV sotsiaaltöötajat).

Puhkuse pikkus ja asutused

Tabel 3: Puhkuste pikkus sõltuvalt asutustest (vastanute arv)

Asutus	Üle 35 päeva	35 päeva	28-34 päeva	KOKKU
Linnavalitsus	15	6	2	23
Vallavalitsus	10	5	-	15
Riigiasutus	1	3	-	4
KOV asutus	3	8	4	15
Eraõiguslik asutus	-	4	3	7
Nimetamata	4	7	2	13
KOKKU	33	33	11	77

Seega on hoolekandetöötajatel enamasti pikendatud puhkus.

Linnavalitsuse töötajatest olid 28-päevased puhkused ühe väikese linna sotsiaaltöö spetsialistil ja Tallinna linnaosa valitsuse hooldustöötajal.

Vallavalitsuse töötajatest kellelgi alla 35-päevast puhkust ei olnud.

KOV asutustest olid pikemad kui 35-päevased puhkused ühe kooli sotsiaalpedagoogil ja kahe hoolekandeesutuse juhil.

Eraõiguslikest asutustest olid lühemad kui 35-päevased puhkused ühel koolitajal-konsultandil, osakonna juhatajal ja haigla sotsiaaltöötajal.

KOKKUVÕTE

Töötingimused

Käesolevas küsitluses uuriti töötingimuste osas vaid puhkuse pikkust, sest pikendatud puhkus on üheks olulisemaks näitajaks töötajale pakutavatest soodustustest.

Uuringust selgus, et 14,3%-l vastanutest ei olnud 7-päevast lisapuhkust.

Kuna seaduses on ette nähtud pikendatud puhkuse andmise võimalus, oleks soovitatav, et kõik tööandjad kasutaksid seda. Pikendatud puhkus motiveerib töötajaid tegema psühholoogiliselt (ja tihti ka füüsiliselt) rasket sotsiaalhoolekandetööd.

Palgatingimused

Palkade erinevused on suured nii sotsiaaltöötajatel, osakonna juhatajatel kui ka asutuse juhtidel. Õiglasema palkade jaotuse nimel tuleks üleriigiliselt kehtestada nende gruppide alampalgamäärad.

Allolevas tabelis pakub ESTA töö- ja palgatingimuste komisjon välja esmased soovituslikud alampalgamäärad. Tabelist on näha, et need ei ületa (v.a. hooldustöötajate puhul) uuringu tulemustest saadud põhipalga määra mediaani (keskmiste väärtuste aritmeetilist keskmist, mis väljendab palgataset paremini kui seda teeks kõigi väärtuste aritmeetiline keskmine).

Tabel 4: **Soovituslikud alampalgamäärad (kroonides)**

Ametikoht	Palgavahe uuringus	Mediaan uuringus	Soovituslik alampalgamäär
Valdkonna juhid	9 980-28 000	13 400	13 000
Sotsiaaltöötajad	6 200-17 900	13 000	10 000
Hooldustöötajad	5 400-8 800	6 000	7 000

Töö- ja palgakomisjoni liikmete arvates peaks hooldustöötaja alampalgamäär olema vähemalt pool vabariigi keskmisest brutokuupalgast (mis oli märts 2009 andmetel 12 373 krooni). Sotsiaaltöötaja alampalgamäär peaks olema vähemalt 10 000 krooni, sest ametikoht nõuab kõrghariduse olemasolu ja palk peaks töö keerukust arvestades olema ligilähedane noorempedagoogi alampalgamääraga, mis on 10 277 krooni. Sotsiaalvaldkonna juhtide alampalgamäär võiks olla ligilähedane vabariigi keskmisele palgale, sest töö nõuab samuti kõrgharidust ja töökoha vastutus on suur.

Uuringu tulemuste põhjal üldistuste tegemisel aitaks sellise minimaalse palgataseme kehtestamine parandada palgatingimusi 33,3%-l hooldustöötajatest, 12,2%-l sotsiaaltöötajatest ja 50,0%-l valdkonna juhtidest.

Kutsetunnistus puudus 75,3% vastajatest. Sellel võib olla mitmeid põhjuseid. Näiteks see, et kutsekvalifikatsiooni süsteemi ei ole sotsiaalvaldkonna töötajatele piisavalt tutvustatud ega kutsetunnistuse taotlemist töötajatele atraktiivseks tehtud. Teine takistav tegur on see, et kutsetunnistuse taotlemine on tasuline (praegu 1300 krooni). Puudub kutsetunnistusest saadav reaalne kasu, sest paljudes asutustes puuduvad ka palgasüsteemid, mis võimaldaks kõrgemalt kvalifitseeritud töötajatele suuremat palka maksta.

ESTA töö- ja palgatingimuste komisjon püüab neid puudusi leevendada. Kavas on välja töötada sotsiaalhoolekande valdkonna töötajate soovituslik palgasüsteem, milles palgamäärad vastavad ametikoha nõuetele ja töötajate kvalifikatsioonile. Süsteemi koostamine nõuab täpsemat analüüsi, kus vaadeldakse ametikoha põhi gruppi kuuluvate töötajate tööülesandeid, vastutust ja nõudeid kvalifikatsioonile.